

SeaGIS – en översikt

Samarbete för ekosystembaserad planering av havsmiljön med hjälp av GIS

Projektperiod 6/2011 - 10/2014

Jens Perus, Projektledare

Vasa 26.8 2014

Botnia-Atlantica

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Gränsöverskridande samarbete över fjäll och hav
Meret, vuoret ja rajat ylittävä yhteistyö
Grenseoverskridende samarbeid over fjell og hav
Cross-border cooperation over mountain and sea

www.botnia-atlantica.eu

Närings-, trafik-
miljöcentralen

METSAHALLITUS
FORSTSTYRELSEN

Åbo Akademi

VASA UNIVERSITET

Länsstyrelsen
Västerbottens län

IGIS

INNOVATIVA GEOGRAFISKA INFORMATIONSYSTEM

SE: 4 kommuner
FI: 12 kommuner

Olika till storlek – olika
beredskap

Projektets syfte

*Det övergripande syftet med projektet är att ta fram **ökat kunskapsunderlag** och göra det mer **tillgängligt** för att öka möjligheterna till en **samordning av ekosystembaserad regional helhetsplanering av havsområden** samt skapa en **gemensam plattform för kunskapslagring**, planering och framtida beslutsfattande i Kvarkenregionen.*

Havsplanering och ekosystemansats

Havsplanering är en **process** för att **analysera och fördela utrymme i tredimensionella havsområden för angivna användningar**, i syfte att uppnå **ekologiska, ekonomiska och sociala målsättningar** som vanligtvis fastställs i en **politisk** process. Havsplaneringsprocessen ger vanligen som resultat en övergripande plan eller vision för ett havsområde. Fysisk havsplanering är en del av havsförvaltningen.

(Maritime Spatial Planning Initiative, <http://www.unesco-ioc-marinesp.be>)

De ökande anspråken på havens användning för olika ändamål kräver en **sektorsövergripande planering**. *Maritim områdesplanering* (maritime spatial planning, MSP) eller kortare *havsplanering* är ett **verktyg** för att säkra en rationell användning av havet, ge underlag för att pröva anspråken från olika bruksformer och för att nå uppsatta miljömässiga, ekonomiska och sociala mål. **Ekosystemansatsperspektivet anger de ekologiska begränsningar inom vilka olika verksamheter kan verka**. Det innebär att avvägningar mellan brukande och skydd måste ske inom ramen för vad ekosystemet **långsiktigt** kan bära. En *ekosystemansatsbaserad planering* syftar till att få en effektiv förvaltning av havet och minimera de negativa påverkningarna av olika bruksformer.

Havsplaneringens grundförutsättning

"If you want to go fast, go alone. If you want to go far, go together." (African proverb)

Om Boverket

- > Organisation
- > Så styrs Boverket
- > About Boverket
- > Internationellt arbete
- > Webbokhandel
- Vägledning på webben
- > Diarium
- Kalender
- > Pressrum
- Nyheter
- Nyhetsarkiv
- > Nyhetsbrev
- > Prenumerera på Planera Bygga Bo
- Sociala medier

[Start](#) / [Om Boverket](#) / [Nyheter](#) / [Nationell havsplanering ska ge samlad bild av svenska havsområden](#)

Nationell havsplanering ska ge samlad bild av svenska havsområden

Riksdagen har beslutat att införa en nationell havsplanering som ska börja gälla från 1 september i år. I dag finns ingen samlad fysisk planering av de svenska havsområdena.

Det nya är att Sverige även inför en havsplanering i Sveriges ekonomiska zon och att en nationell havsplanering införs för större delen av territorialhavet ut till den ekonomiska zonen. Idag har de cirka 60 kustkommunerna i landet ansvar för den fysiska planeringen på land och för hela territorialhavet enligt plan- och bygglagen.

Havsplaneringen införs tekniskt så att en lagparagraf införs i 4 kap. 10 § i miljöbalken. Bestämmelsen är allmänt hållen men ger också regeringen rätt att meddela närmare föreskrifter. Havsplaneringen är tänkt att ske så att Havs- och vattenmyndigheten tar fram förslag till havsplaner för havsområdena Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet och regeringen beslutar om dessa. Havsplanerna ska ge vägledning till myndigheter och kommuner när de prövar hur ett havsområde ska användas.

Havs- och vattenmyndigheten har redan med stöd av bland annat länsstyrelserna tagit fram en preliminär lägesbeskrivning av havsområdena.

EU antog också den 23 juli i år ett direktiv om havsplanering som ställer krav på de olika ländernas havsplanering (Maritime Spatial Planning).

Jag är intresserad av

?

Mina genvägar

Lägg till den
Hantera mina ge

Relaterad information

PÅ BOVERKET

> [Nyhetsarkivet innehåller nyheter från tidigare år tillbaka.](#)

I WEBBOKHANDELN

> [Årsredovisning 2013](#)

> [Planera Bygga Bo](#)

PÅ EXTERNA WEBBPLATSER

> [Havs- och vattenmyndigheten](#)

> [Riksdagen](#)

> [Europeiska unionen](#)

Hitta kontrollansvariga,
sakkunniga och intygsgivare

Vad får man göra?

- Grundlig analys av de organisatoriska och juridiska förvaltningsprocedurerna för planeringen av havsmiljön

[Gratis att ladda ner!](http://seagis.org)

<http://seagis.org>

http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-438-4.pdf

Kommuners medverkan

Havet som kommunal angelägenhet Planeringsförutsättningar i kommunerna kring Kvarken

*Örjan Pettersson, Umeå universitet
Kjell Andersson, Åbo Akademi i Vasa*

GERUM Kulturgeografisk arbetsrapport 2014-08-18

Institutionen för geografi och ekonomisk historia

Botnia-Atlantica

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska regionala
utvecklingsfonden

Gränsöverskridande samarbete över fjäll och hav
Meret, vuoret ja rajat ylittävä yhteistyö
Grenseoverskridende samarbeid over fjell og hav
Cross-border cooperation over mountain and sea

www.botnia-atlantica.eu

Beslutsstöd

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

RAPPORTER 64 | 2014

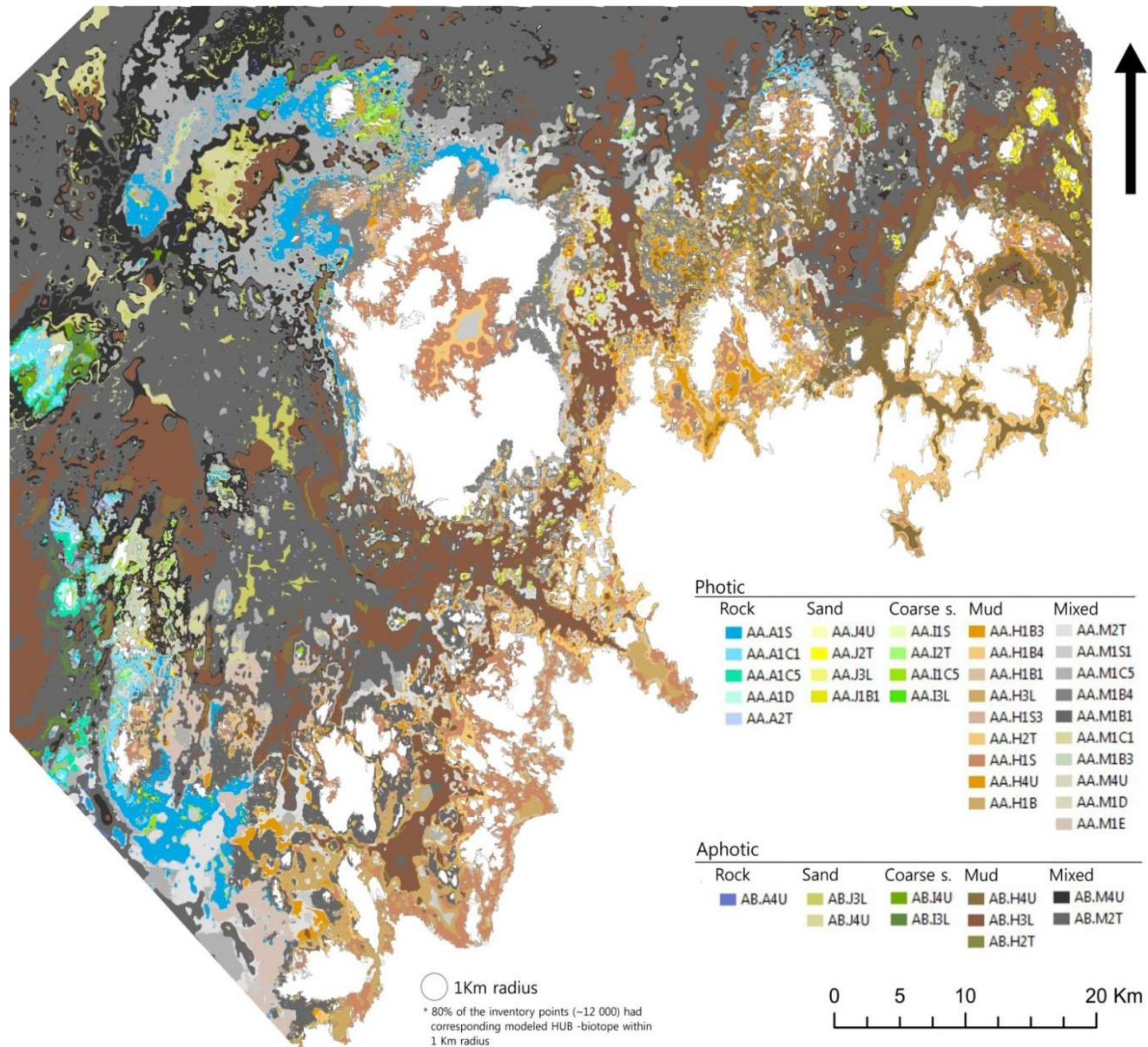
Guide för lämpliga undersökningsmetoder av marina miljön för havsplanering

Rapport framtagen inom SeaGIS-projekt

JENS PERUS

- Förse målgrupperna med färdigt behandlade och tolkade resultat/data = Beslutsstöd för slutanvändaren över havsbaserade planeringssituationer.
 - Ex. HELCOM HUB - Pressures

Riskbedömning för olika aktiviteter på HUB-livsmiljöer

[illegible]

Sprida information om havsplanering och planeringsprocesser. Engagera!

ka aiheuttamien
gelmiä seksuaalisuudessa.

Pohjalainen 20.1.2012

Yliopisto lähti suojelemaan Itämerta

MATTI RINNEKANGAS

VAASA Itämeren suojeluun perehtynyt kansainvälinen Botnia-Atlantica-hanke sai viime vuodenvaihteessa uuden osapuolen, kun Vaasan yliopiston julkisoikeuden yksikkö lähti mukaan.

Viime kesänä alkaneessa ja 2014 päättyvässä Botnia-Atlantica:ssa on tavoitteena luoda tekninen alusta, kuten esimerkiksi internetsivu, jonne kootaan mahdollisimman paljon tietoa Itämerestä ja siihen liittyvistä asioista. Reilun miljoonan euron rahoituksesta vastaa Euroopan Unioni.

Tekniseltä alustalta löytyisi tietoa esimerkiksi meriahneiden suunnittelusta ja käytöstä, eli kun rakennetaan vaikka tuulivoimaa, yliopiston julkisoikeuden professori Eija Mäkinen kertoo.

Se auttaisi päätöksentekijöitä eri puolilla aluetta toimimaan järjestyksellään tavalla kuin mitä kenties muuten, hän jatkaa.

Oman kotensa Suomesta kekon kantavat myös Erelä-Pohjanmaan ely-keskus, Åbo Akademi ja Metsähallitus Ruotsista mukana ovat Uumajan yliopis-

Julkisoikeuden professorin Eija Mäkinen mukaan EU:n meriin liittyvät toimitaohjeet ovat välillä ristiriidassa keskenään. KUVA: HENRI KOSKINEN

to ja Västerbottenin lääni. Teknisiä puolesta vastaa Innovativa Geografiska Informationssystem-yhdistys.

Mäkinen lisäsi yliopistolta hankkeen parissa työskentele-

Mietimme, miten hallinnoidaan meren käyttö-tarkoituksia, jotka ovat ristiriidassa keskenään, kuten esimerkiksi kalastus ja suojele.

Julkisoikeuden professori Eija Mäkinen

välillä ristiriidassa keskenään.

-Toisaalta pyritään meren hyvään tilaan suojelemaan sitä. Samanaikaisesti halutaan parantaa luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä merellisiä elinkeinoja, Mäkinen kertoo.

-Mietimme, miten hallinnoidaan meren käyttö-tarkoituksia, jotka ovat ristiriidassa keskenään, kuten esimerkiksi kalastus ja suojele, hän jatkaa.

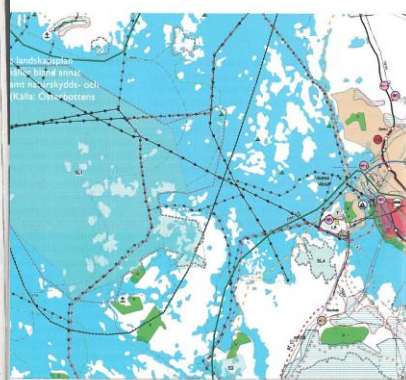
Mäkinen mukaan tarkoitukset olisi myös sovittava yhteen merialueita hallitsevien valtioiden näkemyksiä, jotta meren tila voisi parantua.

-Toivon mukaan se on tavoitteena.

dollistaa ja mikä heikentää, Mäkinen kertoo.

Hänen mukaansa yksi tavoite on löytää kestävä tapa hallinnoida merialuetta eri yhteyksissä. Mäkinen mukaan EU:n meriin liittyvät toimitaohjeet ovat

Samt hemsida (http://seagis.org) ,videoinspelningar och youtube-videos

g – istället för parering?

trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten. Projektleddare för Seagis.

d och botten att tänka kring en önskvärd framtid och förutse situationer innan de hinner utvecklas till hinder eller konflikter. Åriondena har intresset för fritidsaktiviteter och närings- och havsområdena ökat stadigt och spås öka även i framtiden. Vill man reda ut var det är förnuftigt att placera olika verksamheter ska på miljön och utan att hindra övriga aktörer s.

er marin fysisk planering, MSP, är ett skeningsprojekt och myndigheten fått upp ögonen för. Antalet tillståndsansökningar eller arealreserveringar för olika verksamheter ute till havs har ökat i antal och man har blivit tvungen att ta ställning till frågan om nyttjande och bevarande. Precis som på land behövs det planläggning för hur man önskar nytt-

ja de havsarealer som finns inom ett lands territorium eller exklusiva ekonomiska zonen.

Havsplanering kan också vara ett sätt att genomföra EU:s Östersjöstrategi i vilken nämns att varje land bland annat ska göra upp en vision för hur man ska uppnå en förbättrad havsmiljö och en stark och hållbar tillväxt. För att sammanjka dessa ofta motstridiga intressen har man nu påbörjat arbetet med ekosystembaserad havspla-

nering. Havsplanering ska inte enbart ses som en förlängning av landbaserade planer, men man bör hela tiden beakta den landbaserade verksamheten som existerar i kust- och avrinningsområden då man gör upp havsbaserade planer.

Ibland kan det handla om självklarheter, som att farleder ska ansluta hamnar utan att behöva ta längre rutter än nödvändigt. Ibland kan det vara fråga om mera abstrakta mål som att skydda viktiga yngelområden i grundna kustmiljöer och möjliggöra fiskens fria rörelse mellan uppväxt- och fiskerimråden. Denna typ av 'båla korridorer' är svåra att ta med i en fysisk havsplanering, men är i sig en viktig arealreservering för att trygga en hållbar utveckling för såväl skydd som nyttjande av havsresurser.

Nu är det ju inte enbart undanskaffandet av vandringshinder för lekande fisk som kan bli aktuellt i förvaltnings- och planeringsarbetet. Även fysiska ingrepp i naturen, till exempel muddring av tröskelområden till grunda havsvikar, kan ibland förstöra tidigare produktiva fiskyngelområden när temperaturförhållande förändras radikalt.

Ännu mer komplex blir det att fatta beslut om hur mycket man ska tillåta. Hur många små enskilda ingrepp så som muddring kan göras i ett område när den ackumulerande effekten hela tiden ökar i storlek? Här krävs det såväl kunskap som information om aktiviteter och effekter på en plats för att fatta välgrundade beslut.

Vem har störst rätt?

I Östersjön anses behovet av havsplanering vara stort. De sektorer som främst har krav på arealer ute till havs är sjöfart, fiske, vindkraft, turism, försvar och materialutvinning. En del av dessa kan överlappa varandra (sjöfart-fiske-turism) och existera i samma områden. Sedan finns det de verksamheter som utöstar varandra (vindkraft-fiske, vindkraft-sjöfart), endera permanent eller säsongsmässigt och var konflikter uppstår redan idag.

I Kvarnen finns intresse från både energi- som fiskerieringen att verka på grunda bankområden, vi har en landhöjning som hela tiden kräver muddring av stora och små farleder samt naturskydd- och världs naturvarusområden som kräver speciellt hänsynstagande.

Frågan 'Vem har störst rätt' att agera i ett havsområde är därmed inte lätt att besvara och idag

PROJEKT SEAGIS

I Botnia-Atlantica Interreg-projektet Seagis (Stöd för ekosystembaserad planering av havsmiljö med hjälp av geografiskt informationssystem, 2011-2014) håller man i Kvarnen på att bygga upp en gränsoverskridande GIS-baserad kunskapsplattform.

Plattformen ska vara öppen för alla (myndigheter, landstingsförbund, konsulter, allmänhet) och här ska man kunna söka lägesbunden information och förhoppningsvis skapa en bättre kommunikation och förståelse för de underlag som ligger till grund för olika beslut ute till havs.

I plattformen samlas så mycket kvalitetsgranskad information som möjligt om naturvärden, skyddsområden, farleder, båtmeri, fiskeraktivitet, områdesgränssnitt (t.ex. militära övningsområden), rådande landskapsplaner och så vidare.

Man planerar också införa en 'ärendehantering' i plattformen, genom vilken gemene man kan skapa ett 'projekt' och få kommentarer på det från tjänstemän. Exempelvis varför en förestående ny småbåtsfärds dragning inte länkar sig, då den planerats genom ett område med höga undervattensnaturvärden.

Plattformen ska även kunna fungera som ett planerings- och diskussionsforum mellan kommuner och landstingsförbund vid uppgörande av landskaps- eller generalplaner men även mellan Finland och Sverige i gränsoverskridande Kvarnen om större projekt som kräver att en strategisk miljöbedömning görs.

Plattformen ska stå klar 2013. För mera information om Seagis-projektet, gå till <http://seagis.org> och registrera dig för nyhetsbrev.

finns det ingen överordnad lagstiftning för att be-

svara denna fråga.
De facto har olika länder valt olika juridiska angreppssätt för att hantera havsplanering. I Finland vill planering av havsmiljö på mark- och bygglagen. De flesta länder har nog lagar som reglerar enskilda sektors verksamhet, men den övergripande ramen för en tvärsektoriell syn saknas ännu. EU har det senaste året haft en stor konsultationsrunda hos berörda målgrupper huruvida planering av de europeiska havsområdena ska baseras på ett direktiv (lagbaserat) eller en

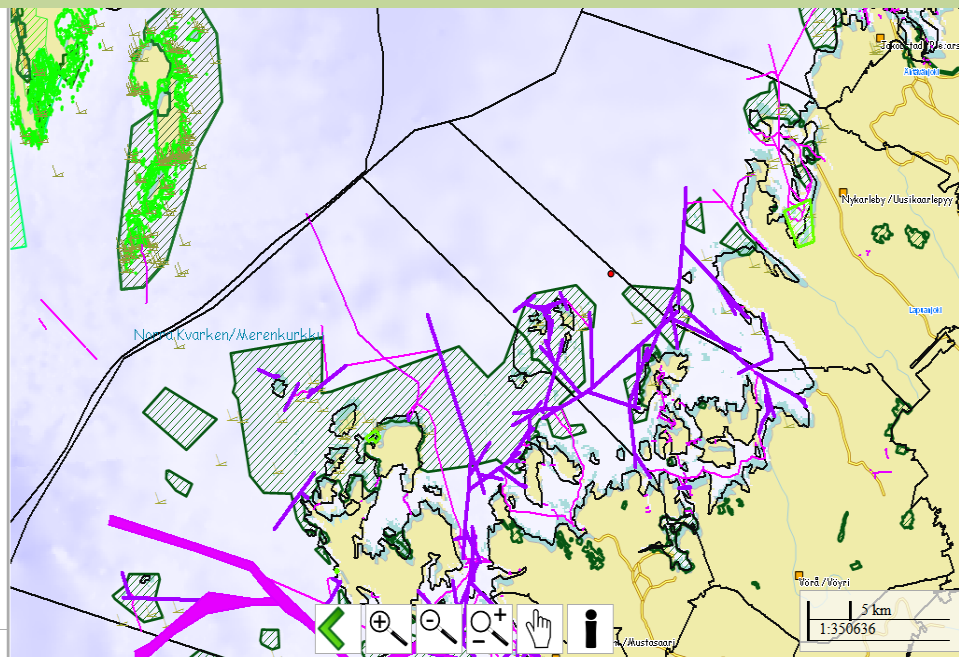
Kvarkens gemensamma karttjänst

2011

<http://maps.seagis.org>

2014

- Landscapsfakta (9)
- Miljöstillstånd (6)
- Näringsar och infrastruktur (4)
- Naturskydd (5)
- Planering och strategier (3)
- ☐ Energi 42
- ☐ Friluftsliv 36
- ☐ Friluftslivsområde 37
- ☐ Infrastruktur 45
- ☐ Naturområde 44
- ☐ Turiststråk 48
- ☐ Utvinning av material 43
- ☐ Vattenbruk 47
- ☐ Yrkesfiske 46

Förslag på en ny turistlinje för marina turister. Föreslå en rutt från Kristinestad till Jakobstad, längs vilken man kan övernattna i gästhamnar, dyka på något vrak, beundra Natura område i världsarvet, besöka två havsstyrar och ta upp sin båt på en båttramp vid målet.

- Vrakplats ☐
- Havsstyr ☐
- Hur färdas turisten - linje ☐
- Gästhamn ☐
- Natura område ☐
- Världs naturarv ☐
- Ramp att ta upp båten vid ☐
- Vad
- Förslag till ??

Save Palauta oletusarvot

..... och nu får de verkligen sakkunniga ta över
och berätta om resultaten

Tack!